BO‘LAJAK PSIXOLOGIYA O‘QITUVCHILARINING INNOVATSION KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Qalandarova Guland Mamurovna
O`zbekiston davlat Jahon tillari universiteti, pedagogika-psixologiya kafedrasi o`qituvchisi

Annotatsiya.
Mazkur maqolada bo‘lajak psixologiya o‘qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish muammosi ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Innovatsion kompetentlik tushunchasining mazmuni, tarkibiy komponentlari hamda uni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari asoslab beriladi. Tadqiqot jarayonida psixologiya fanini o‘qitishda interfaol metodlar, innovatsion texnologiyalar va didaktik tamoyillar uyg‘unligiga asoslangan mualliflik metodikasi ishlab chiqildi. Tajriba-sinov natijalari taklif etilgan metodikaning bo‘lajak mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligi va innovatsion faoliyatga tayyorligini oshirishdagi samaradorligini ko‘rsatdi.
Kalit so‘zlar: innovatsion kompetentlik, bo‘lajak psixologiya o‘qituvchisi, metodika, kasbiy tayyorgarlik, interfaol metodlar, pedagogik texnologiyalar.
Аннотация.
В статье научно-теоретически и практически анализируется проблема развития инновационной компетентности будущих преподавателей психологии. Обоснованы содержание и структурные компоненты инновационной компетентности, а также педагогические условия ее формирования. В ходе исследования разработана авторская методика, основанная на интеграции интерактивных методов, инновационных технологий и дидактических принципов в обучении психологии. Результаты педагогического эксперимента подтверждают эффективность предложенной методики в повышении профессиональной готовности и инновационной активности будущих специалистов.

Ключевые слова: инновационная компетентность, будущий преподаватель психологии, методика, профессиональная подготовка, интерактивные методы, педагогические технологии.
Abstract.
This article provides a scientific-theoretical and practical analysis of developing the innovative competence of prospective psychology teachers. The content and structural components of innovative competence and the pedagogical conditions for its development are substantiated. The study proposes an author’s methodology based on integrating interactive methods, innovative technologies, and didactic principles in psychology teaching. The results of the pedagogical experiment confirm the effectiveness of the proposed methodology in enhancing professional readiness and innovative activity of future specialists.
Keywords: innovative competence, prospective psychology teacher, methodology, professional training, interactive methods, educational technologies.

Kirish.

Zamonaviy ta’lim tizimida pedagog shaxsiga qo‘yilayotgan talablar tubdan o‘zgarmoqda. Bugungi kunda o‘qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki yangilikka ochiq, kreativ fikrlovchi,

raqamli va pedagogik innovatsiyalarni o‘quv jarayoniga samarali tatbiq eta oladigan mutaxassis bo‘lishi zarur. Psixologiya o‘qituvchisining kasbiy faoliyati shaxs rivoji, ta’lim jarayonining psixologik ta’minoti bilan chambarchas bog‘liq bo‘lgani bois, uning innovatsion kompetentligini rivojlantirish masalasi alohida dolzarblik kasb etadi.

Kompetensiya — bu shaxsning muayyan faoliyat turini bajarishi uchun zarur bo‘lgan bilim, ko‘nikma, malaka va vakolatlar majmuidir. O‘qituvchilarning innovatsion kompetentligi — bu o‘qituvchining ta’lim jarayonida yangicha fikrlashi, zamonaviy texnologiyalar va pedagogik yondashuvlarni samarali qo‘llay olishi, o‘z faoliyatini doimiy ravishda rivojlantirib borish qobiliyatidir.

Shu nuqtayi nazardan, bo‘lajak psixologiya o‘qituvchilarini innovatsion faoliyatga tayyorlashga qaratilgan metodik ta’minotni ishlab chiqish oliy ta’lim tizimi oldida turgan muhim vazifalardan biridir. Mazkur maqolada ushbu muammoning ilmiy asoslari yoritilib, uni hal etishga yo‘naltirilgan amaliy metodika taklif etiladi.

Tadqiqot obyekti va qo‘llanilgan metodlar.

Tadqiqot obyekti oliy ta’lim muassasalarida bo‘lajak psixologiya o‘qituvchilarini kasbiy tayyorlash jarayonidir. Tadqiqot predmeti esa bo‘lajak psixologiya o‘qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirishga yo‘naltirilgan metodik tizim va pedagogik shart-sharoitlar majmuasidan iborat.

Tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

- **nazariy metodlar**: ilmiy manbalarni tahlil qilish, taqqoslash va tizimlashtirish;
- **empirik metodlar**: pedagogik kuzatuv, suhbat, so‘rovnoma;
- **tajriba-sinov ishlari**: interfaol metodlar va innovatsion texnologiyalarni o‘quv jarayoniga joriy etish;
- **diagnostik metodlar**: innovatsion kompetentlik darajasini aniqlash;
- **matematik-statistik tahlil**: tajriba natijalarini taqqoslash va baholash.

Metodik yondashuv psixologiya fanini o‘qitishda interfaol metodlar, innovatsion texnologiyalar hamda didaktik tamoyillarning uzviy uyg‘unligiga asoslandi.

Olingan natijalar va ularning tahlili

Pedagogik tajriba-sinov ishlari davomida bo‘lajak psixologiya o‘qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirishga qaratilgan metodika amaliyotga tatbiq etildi. Mashg‘ulotlar jarayonida loyiha metodi, keys-stadi, muammoli vaziyatlar, treninglar, rolli o‘yinlar hamda raqamli ta’lim platformalaridan foydalanildi.

Boshlang‘ich diagnostika talabalarning innovatsion faoliyatga qiziqishi mavjud bo‘lsa-da, innovatsion metodlarni dars jarayonida qo‘llash ko‘nikmalari yetarli darajada shakllanmaganini ko‘rsatdi. Tajriba yakunida esa quyidagi ijobiy o‘zgarishlar qayd etildi:

- talabalar innovatsion metodlardan foydalanishga nisbatan barqaror motivatsiyaga ega bo‘la boshladi;
- o‘quv mashg‘ulotlarini loyihalash va modellashtirish ko‘nikmalari rivojlandi;
- raqamli ta’lim vositalaridan samarali foydalanish malakasi shakllandi;
- refleksiv tahlil asosida o‘z kasbiy faoliyatini baholash qobiliyati mustahkamlandi.

Natijalarni tahlil qilish shuni ko‘rsatdiki, metodika joriy etilgan guruhda innovatsion kompetentlik ko‘rsatkichlari an’anaviy yondashuv asosida ta’lim olgan guruhga nisbatan sezilarli darajada yuqori bo‘ldi. Bu holat ishlab chiqilgan metodikaning

Xulosa.

Taklif etilgan metodika bo‘lajak psixologiya o‘qituvchilarining innovatsion kompetentligini tizimli rivojlantirishga xizmat qiladi. Metodikani izchil joriy etish pedagog kadrlar tayyorlash sifatini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1.O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. **Ta’lim-tarbiya tizimini rivojlantirishga oid qaror va farmonlar to‘plami.** – Toshkent.

2.O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. **Uzluksiz ta’lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasi.** – Toshkent.

3.Ziyomuhammadov B., To‘raqulov X. **Pedagogik texnologiya asoslari.** – Toshkent: O‘qituvchi, 2019.

4.Ishmuhamedov R.J. **Innovatsion ta’lim texnologiyalari.** – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.

5. Davletshin M.G. **Umumiy psixologiya.** – Toshkent: O‘qituvchi, 2017.

6.G‘oziev E.G‘. **Pedagogik psixologiya.** – Toshkent: O‘qituvchi, 2016.

7. Polat E.S. **Zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalari ta’limda.** – Moskva: Akademiya, 2020.

Internet manbalari:

– www.ziyonet.uz

– www.pedagog.uz